

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування
Навчально-науковий інститут права
Кафедра конституційного права та галузевих дисциплін

07-02-10

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до виконання курсової роботи
з навчальної дисципліни

«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУ»

для студентів
спеціальності 8.03040101 «Правознавство»
денної форми навчання

Рекомендовано методичною
комісією зі спеціальності
8.03040101 «Правознавство»
Протокол №1
від 10 березня 2015 р.

Рівне – 2015

Методичні вказівки до виконання курсової роботи з навчальної дисципліни «Актуальні питання цивільного процесу» для студентів спеціальності 8.03040101 «Правознавство» в галузі знань 0304 «Право» денної форми навчання / Т.В. Водоп'ян. – Рівне: НУВГП, 2015.– 16 с.

Упорядники: Водоп'ян Т.В., старший викладач кафедри конституційного права та галузевих дисциплін.

Відповідальний за випуск: Міщук І.В., к.ю.н., доц., завідувач кафедри конституційного права та галузевих дисциплін.

ЗМІСТ

Предмова.....	3
1. Графік виконання курсової роботи.....	3
2. Теоретична частина.....	4
3. Вимоги до оформлення курсової роботи.....	6
4. Оцінювання курсової роботи.....	8
5. Рекомендована література.....	9
Додаток А.....	13
Додаток Б.....	14
Додаток В.....	15

© Гопанчук В.С., Водоп'ян Т.В., 2015 р.
© НУВГП, 2015 р.

Передмова

Методичні вказівки до виконання курсової роботи з навчальної дисципліни «Актуальні питання цивільного процесу» для студентів спеціальності 8.03040101 «Правознавство» денної форми навчання призначені для ґрунтовного опрацювання студентами теоретичних тем навчальної дисципліни .

Курсова робота є одним з видів індивідуальних завдань творчого характеру, передбачених навчальним планом освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр».

Курсова робота повинна містити глибоке теоретичне осмислення актуальної проблеми, аналіз чинного законодавства, судової практики та спеціальної літератури, а також власні пропозиції та рекомендації.

Метою курсової роботи є систематизація, закріплення та поглиблення теоретичних і практичних навиків аналізу та узагальнення, здобутих під час вивчення профільної дисципліни, а також застосування їх при вирішенні теоретичних чи прикладних проблем. В роботі мають знаходити відображення вміння самостійно опрацьовувати нормативно-правові акти, аналізувати існуючі наукові концепції та підходи, висловлювати власну позицію.

1. ГРАФІК ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Завдання на виконання курсової роботи доводяться студентам та контролюються викладачами відповідно до графіку наведеного в табл. 1.

Таблиця 1

Графік виконання курсової роботи

№ з/п	Етапи роботи	Тиждень виконання
1	2	3
1	Видача завдань	2
2	Погодження плану теоретичної частини	4
3	Підготовка першої редакції вступу до теоретичної частини	6

4	Підготовка I розділу теоретичної частини	8
5	Підготовка II розділу теоретичної частини	10
6	Підготовка III розділу теоретичної частини	12
7	Підготовка висновків, анотації та уточнення вступу до теоретичної частини	14
1	2	3
8	Оформлення курсової роботи та передача її на перевірку керівнику	16
9	Усунення зауважень керівника	18
10	Захист курсової роботи	19

2. ТЕОРЕТИЧНА ЧАСТИНА

Студент має право самостійно обрати тему курсової роботи. Вибір здійснюється, виходячи з наукових інтересів студента, можливостей отримання фактичних даних, а також наявності спеціальної літератури. При виборі теми студент керується переліком, наведеним нижче. Студент може запропонувати власну тему курсової роботи, за умови її відповідності обраній спеціальності та погодження її з науковим керівником.

1. Історичний процес розвитку цивільного судочинства в Україні.
2. Поняття, класифікація та нормативне закріплення конституційних принципів цивільного процесуального права України.
3. Застосування новітніх інформаційних технологій у цивільному процесі.
4. Цивільно-процесуальні правовідносини та їх суб'єкти: актуальні питання теорії і практики.
5. Законний представник у цивільному процесі України: сучасний стан і проблеми правового регулювання.
6. Захист прав відповідача у цивільному судочинстві: проблеми теорії та практики.
7. Інститут відводу (самовідводу) в цивільному судочинстві.
8. Інститут судових витрат в цивільному процесі.
9. Інститут третіх осіб в цивільному процесі.

10. Предмет доказування в цивільних справах у суді першої інстанції: актуальні питання.
11. Судова експертиза у цивільному процесі: актуальні проблеми.
12. Особливості доказування у справах з вирішення спорів про дітей.
13. Підстави позову в національному цивільному процесі.
14. Позов у цивільному процесі: проблеми теорії та практики.
15. Попереднє судове засідання як процесуальна форма підготовки цивільної справи до судового розгляду.
16. Поняття, сутність та особливості правової природи мирової угоди в цивільному процесі.
17. Актуальні питання заочного розгляду справи в цивільному судочинстві України.
18. Судові ухвали в цивільному судочинстві України: питання теорії та практики.
19. Усунення судових помилок в цивільному процесі України: актуальні проблеми.
20. Актуальні питання провадження у справах про визнання громадянина недієздатним чи обмежено дієздатним.
21. Межі судового розгляду в апеляційній інстанції в цивільному процесі: проблеми теорії та практики.
22. Касація в цивільному та адміністративному судочинстві: основні проблеми та напрямки розвитку.
23. Вплив рішень Конституційного Суду України на цивільне судочинство.
24. Міжнародно-правові стандарти судового захисту прав людини у цивільному процесі.
25. Особливості захисту сімейних прав в Європейському суді з прав людини.
26. Забезпечення єдності судової практики у сфері цивільного судочинства України.
27. Порядок вирішення судами справ про захист честі, гідності та ділової репутації.
28. Порядок вирішення судами справ про захист честі, гідності та ділової репутації.
29. Судова форма захисту житлових прав громадян України.
30. Особливості вирішення судом справ про визнання правочинів недійсними.

31. Процесуальні особливості розгляду спорів, пов'язаних з укладанням і виконанням іпотечних договорів.

3. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота виконується на одному боці аркуша білого паперу формату А4 (210x297 мм). Робота виконується на комп'ютері з використанням текстового редактора Word, текст роботи слід друкувати через 1,5 інтервали шрифтом Times New Roman (розмір – 14) з дотриманням полів наступних розмірів: верхнє та нижнє –20 мм, праве –10 мм, ліве –30 мм.

Обсяг роботи 30 – 35 аркушів.

Першою сторінкою курсової роботи є титульний аркуш, який, як і сторінка із змістом, враховується при нумерації, але номер сторінки на ньому не проставляється. На решті сторінках номер проставляють у правому верхньому куті аркуша без крапки наприкінці. За титульним аркушем послідовно розміщують: зміст роботи, вступ, розділи основної частини роботи, висновки, додатки, список використаних джерел. Кількість рядків на аркуші – 29 – 30.

Титульний аркуш оформляють згідно із зразком (Додаток А).

Оформлення 1-го аркуша (Додаток Б):

- зверху зліва - індекс **УДК** (жирним шрифтом);
- через два міжстрокових інтервали – по центру: **Ім'я та прізвище автора** (жирним), нижче: – студент напряму підготовки 6.030401 „Право”, 5-го курсу, групи ПР-51, навчально-наукового інституту права;

- через два міжстрокових інтервали – по центру **назва роботи** (великі букви, жирним);

- через два міжстрокових інтервали – **анотація** (5 – 6 рядків) – вирівнювання по ширині, абзац 10 мм (Слово анотація не друкують. Шрифт звичайний);

- через два міжстрокових інтервали **ключові слова** (7 – 10) – фраза ключові слова жирним, після двох крапок самі ключові слова звичайним шрифтом, вирівнювання по ширині, абзац – 10 мм;

Оформлення 2-го аркуша:

ЗМІСТ:

- слово зміст пишуть по центру великими жирними буквами;

- решта змісту після двох міжстрокових інтервалів вирівнюють по ширині, абзац – 10 мм;

- напроти кожної частини змісту, в правій частині аркуша, вказують сторінку, з якої вона починається.

Оформлення назв структурних частин курсової роботи:

ВСТУП (пишуть великими жирними буквами по центру);

РОЗДІЛИ (слово розділ та його назву пишуть великими жирними буквами по центру). Розділи нумерують, крапку в кінці не ставлять, наприклад – **РОЗДІЛ 1**, в наступному рядку пишуть назву розділу без крапки в кінці;

Підрозділи (слово підрозділ не пишуть, але нумерують жирним шрифтом, в кінці крапку ставлять). Назву підрозділу крім першої букви наводять малими жирними буквами, наприклад: **1.1.**

Податкове навантаження (в кінці крапку не ставлять);

ВИСНОВКИ (пишуть великими жирними буквами по центру);

ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА (пишуть великими жирними буквами по центру);

ДОДАТКИ (пишуть великими жирними буквами по центру). Додатки нумерують великими буквами арабського алфавіту та через крапку цифрами, наприклад **Додаток А.1**

ВСТУП, кожний РОЗДІЛ, ВИСНОВКИ, ВИКОРИСТАНУ ЛІТЕРАТУРУ, ДОДАТКИ розпочинають з **нового аркуша**.

Між назвами розділу та підрозділу, назвою підрозділу, словами **ВСТУП, ВИСНОВКИ, ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА** та основним текстом повинно бути 2 інтервали

Оформлення тексту курсової роботи:

ВСТУП – 1,5 – 2 аркуші – повинен включати – огляд попередніх робіт за досліджуваною тематикою, обґрунтування актуальності дослідження, вибір об'єкта, предмета, мети, завдань та методів дослідження.

В кожній роботі повинно бути 2 або 3 розділи, що включають по 2-3 підрозділи (3 – 4 аркушів кожен підрозділ), розділи починають з нового аркушу, кожний розділ повинен містити короткий висновок (10-12 рядків).

В роботі обов'язкове посилання в квадратних дужках на використану літературу.

«Додатковий (акцесорний) характер забезпечувального зобов'язання проявляється також у тому, що із припиненням

«основного зобов'язання припиняється і зобов'язання, яке його забезпечує» [15, С.125].

У списку використаних джерел цитована праця оформлена наступним чином:

15. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України. – Вид. 2-ге, змінене і доп./ [Бек Ю.Б., Богдан Й.Г., Дякович М.М. та ін.]; за ред. В.М. Коссака. – К.: Істина, 2008. – 992с.

Якщо наводять цитату повністю, то її необхідно взяти в лапки

Висновки наводять на 1,5 – 2 аркушах.

Список використаної літератури – оформляють згідно стандарту (5 – 8 одиниць, але виключно ті, на які є посилання в тексті). Зразок оформлення літератури наведено у Додатку В.

4. ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота оцінюється за стобальною системою з урахуванням якості виступу і відповідей на запитання членів комісії по захисту. Слід пам'ятати, що висока якість виконаної курсової роботи не є гарантією її високої оцінки, оскільки оцінка може бути зниженою через некваліфікований захист курсової роботи.

Теоретична частина:

5 + (60 бали – оформлення відповідно до нормативу (зміст, вступ, актуальність, мета, завдання, аналіз попередніх досліджень, постановка проблеми, результати (3 розділи по 3 підрозділи), повне розкриття теми, наявність власної думки, висновків та списку використаних літературних джерел);

5 (56 бали – незначні зауваження до одного підрозділу);

5 - (52 балів – незначні зауваження до двох підрозділів);

4+ (50 балів – незначні зауваження до трьох підрозділів);

4 (46 балів – незначні зауваження до двох розділів);

4 - (40 балів – незначні зауваження до кожного розділу);

3+ (36 балів - не повністю розкрито один розділ);

3 (30 балів – не повністю розкрито два розділи);

3- (26 балів – не повністю розкрито всі розділи);

2+ (20 балів – один розділ не розкрито зовсім);

2 (16 бали – два розділи не розкрито зовсім);

2- (10 балів – тему теоретичної частини не розкрито);

При оцінюванні вступ та висновки разом із списком використаних літературних джерел розглядаються як окремі розділи.

Максимальна сума – 60 балів.

Захист роботи:

5+ (36 балів – знання, розуміння та вміння пояснити наявний в роботі матеріал, робити власний аналіз, узагальнення та висновки);

5 (33 балів) – студент допускає незначні помилки при поясненні одного підрозділу;

5- (30 балів) – студент допускає незначні помилки при поясненні двох підрозділів, або вступу;

4+ (27 балів) – студент допускає незначні помилки при розкритті матеріалу одного розділу;

4 (24 балів) – студент допускає незначні помилки при розкритті двох розділів, або вступу і висновків;

4- (21 балів) – студент допускає незначні помилки при розкритті матеріалу теоретичної частини;

3+ (18 балів) – студент не може пояснити матеріал одного з розділів, вступу;

3 (15 балів) – студент не може пояснити матеріал двох розділів;

3- (12 балів) – студент не може пояснити матеріал трьох розділів;

2+ (9 балів) – студент може пояснити тільки один розділ, або вступ;

2 (6 балів) – студент може пояснити матеріал тільки одного розділу;

Своєчасність захисту – 4 бали.

Максимальна сума 40 балів.

Максимальна сума балів за курсову роботу 100 балів.

Шкала оцінювання аналогічна до шкали, яка використовується до оцінювання засвоєння студентами теоретичного і практичного матеріалу.

Якщо в двох роботах зустрічається повтори – обидві роботи до захисту не допускаються.

5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Нормативні джерела

1. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 року // Голос України від 10.12.2008 — № 236.

2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 року // Вісник Верховного суду

3. Конституція України // Офіційний вісник України. — 2010 р. – № 72/1 Спеціальний випуск /. – Стор. 15, стаття 2598.

4. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 року зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс] // Режим доступу [http:// zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1618-15](http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1618-15).

5. Закон України «Про судоустрій і статус суддів» від 7 липня 2010 року зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс] // Режим доступу <http:// zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2453-17>.

6. Закон України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» від 23 лютого 2006 року зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс] // Режим доступу <http:// zakon2.rada.gov.ua /laws/show/3477-15>.

7. Закон України «Про доступ до судових рішень» від 22 грудня 2005 року зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс] // Режим доступу <http:// zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3262-15>.

8. Постанова Пленуму Верховного Суду України від 18 грудня 2009 р. № 14 «Про судові рішення у цивільній справі»

9. Постанова Пленуму Верховного Суду України від 1 квітня 1994 року № 3 «Про строки розгляду судами України кримінальних і цивільних справ»

10. Постанова Пленуму ВС України від 1 листопада 1996 р. № 9 «Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя».

11. Постанова Пленуму Верховного Суду України від 30 травня 1997 р. №8 «Про судову експертизу в кримінальних і цивільних справах»

12. Постанова Пленуму Верховного Суду України від 22 грудня 2006 р. №9 «Про практику застосування судами цивільного процесуального законодавства при розгляді заяв про забезпечення позову»

13. Постанова Пленуму Верховного Суду України від 24 жовтня 2008 р. № 12 «Про судову практику розгляду цивільних справ в апеляційному порядку»

14. Постанова Пленуму Верховного Суду України від 12 червня 2009 р. №2 «Про застосування норм цивільного процесуального законодавства при розгляді справ в суді першої інстанції»

15. Постанова Пленуму Верховного Суду України від 12 червня

2009 р. №5 «Про застосування норм цивільно-процесуального законодавства, що регулюють провадження у справі до судового розгляду»

16. Постанова Пленуму Вищого Спеціалізованого Суду України з розгляду цивільних та кримінальних справ від 30 вересня 2011 р. №11 «Про судову практику застосування статей 353-360 Цивільного процесуального кодексу України»

17. Постанова Пленуму Вищого Спеціалізованого Суду України з розгляду цивільних та кримінальних справ від 01 березня 2013 року №3 "Про деякі питання юрисдикції загальних судів та визначення підсудності цивільних справ"

18. Постанова Пленуму Вищого Спеціалізованого Суду України з розгляду цивільних та кримінальних справ від 7 жовтня 2014 №11 "Про деякі питання дотримання розумних строків розгляду судами цивільних, кримінальних справ та справ про адміністративні правопорушення".

Основна

1. Комаров В. В. Предмет цивільного процесуального права. – Х.: Юрид. акад., 1992.

2. Проблеми науки гражданского процессуального права / под ред. В. В. Комарова. – Х.: Право, 2002.

3. Комаров В. В. Проблеми теорії та практики цивільного судочинства: моногр. / В. В. Комаров, В. І. Тертишніков, В. В. Баранкова та ін.; за заг. ред. В. В. Комарова. – Х.: Харків юрид., 2008.

4. Сакара Н. Ю. Проблема доступності правосуддя у цивільних справах: моногр. – Х.: Право, 2010.

5. Позовне провадження: моногр. / за ред. В. В. Комарова. – Х.: Право, 2011.

6. Міжнародні стандарти у сфері судочинства. – К.: Істина, 2010. – 488 с.

7. Васильєв С. В. Довідник з підготовки до судового розгляду окремих категорій цивільних справ. – Х.: Еспада, 2010. – 464 с.

8. Луспеник Д. Д. Застосування новел ЦК і ЦПК України в судовій практиці. – Х.: Харків юридичний, 2005. – 432с.

9. Луспеник Д.Д. Розгляд цивільних справ судом першої інстанції. – Харків: Харків юридичний, 2006. – 480 с.

10. Окреме провадження: монографія / В.В.Комаров, Г.О.Світлична, І.В.Удальцова; за ред.В.В.Комарова. – Х.: Право, 2011. – 312с.16

11. Судові прецеденти щодо розгляду судами окремих категорій цивільних справ / Под заг.ред. Бринцева В.Д. – Х.: Просвіта, 2000. – 232с.

12. Цивільне процесуальне право України / В.В. Комаров, В.А. Бігун, П.І.Радченко та ін. / За ред. В.В. Комарова. - Х.: Основа, 1992.

13. Цивільний процес: Навч. посібник / А.В. Андрушко, Ю.В. Білоусов, Р.О.Стефанчук та ін. - За ред. Ю.В. Білоусова. - К.: Прецедент, 2005.

14. Цивільний процесуальний кодекс України: науково-практичний коментар. За ред. В.І. Тertiшнікова. - Харків, „Ксилон”.- 2006;

15. Цивільний процесуальний кодекс України: науково-практичний коментар: У 2 т. / За заг. ред. С.Я. Фурси. - К.: Видавець Фурса С.Я.: КНТ, 2006;

16. Штефан М.Й., Дріжчана О.Г. Цивільне процесуальне право України. - К.: Либідь, 1994.

17. Цивільне процесуальне право України. За редакцією В.В. Комарова.Харків., 1999.

18. Цивільний процес України: Проблеми і перспективи [Текст] : науково-практичний посібник / С.Я. Фурса, С.В. Щербак, О.І. Євтушенко. - К. : Видавець Фурса С.Я. : КНТ, 2006. - 447 с.

19. Чернооченко С.І. Цивільний процес: Вид 2-ге, перероб. та доп.: Навчальний посібник. — Київ: Центр навчальної літератури, 2005.

20. Чупрун В.Д. Підготовка цивільних справ до розгляду. Юридичний довідник. К.: Видавничо-культурологічний центр „Софія”, 1994. – 96 с.

21. Штефан М.Й. Цивільний процес. Видання друге, перероблене і доповнене - К: Видавничий дім „Ін Юре”, 2006.

Приклад оформлення титульного аркуша
Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування
Навчально-науковий інститут права
Кафедра спеціальних юридичних дисциплін

КУРСОВА РОБОТА

з дисципліни «Актуальні питання цивільного процесу»

Тема теоретичної частини:

Виконав:

Студент ННП
Спеціальності 8.03040101
«Правознавство»
__ курсу, групи _____
Прізвище, ім'я, по батькові
№ в списку групи _____

Перевірив:

Професор (доцент) кафедри
спеціальних юридичних дисциплін

(оцінка)

(число) (підпис)
(прізвище та ініціали)

Рівне-201__ р.

Приклад оформлення 1-го аркуша

УДК 347.956(477)

Петренко Петро Петрович

студент 5-го курсу спеціальності 8.03040101 «Правознавство»,
групи ПР-51(52), навчально-наукового інституту права

МЕЖІ СУДОВОГО РОЗГЛЯДУ В АПЕЛЯЦІЙНІЙ ІНСТАНЦІЇ В ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ: ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ

У роботі розглянуто проблеми теорії та практики меж судового розгляду в апеляційній інстанції в цивільному процесі, обсяг, в межах якого відбувається перевірка рішення (ухвали) суду першої інстанції, а також повноваження суду апеляційної інстанції, перевірку законності і обґрунтованості рішення суду першої інстанції в межах доводів апеляційної скарги.

Ключові слова: апеляція, межі судового розгляду, перевірка законності рішень суду першої інстанції.

Приклади оформлення бібліографічного опису у списку використаних джерел

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Монографії (один, два або три автори)	Коссак В.М. Іноземні інвестиції в Україні (цивільно-правовий аспект) / Володимир Михайлович Коссак. – Львів: Центр Європи, 1996. – 216с.
Монографії (чотири автори)	Реорганізація та реструктуризація комерційних банків: Навч. посіб. / [Міщенко В.І., Шаповалов А.В., Салтинський В.В., Вядрова І.М.]. – К.: Т-во «Знання» КОО, 2002. – 216с.
п'ять і більше авторів	Популярна юридична енциклопедія / [Гіжевський В.К., Головченко В.В., Ковальський В.С. та ін.]. – К.: Юрінком Інтер, 2003. – 528с.
Колектив авторів	Господарський кодекс України: Науково-практичний коментар / [Бек Ю.Б., Верес І.Я., Герц А.А. та ін.]; за ред. Коссака В.М. – К.: Алерта; КНТ; ЦУЛ, 2010. – 672с.
Багатотомні видання	Іван Франко: Зібрання творів. Том 45. – К.: «Наукова думка». 1986. – 570 с.
Книги і частини	Гаврилюк О.В. Південна Корея // Панченко Є.Г., Гаврилюк О.В., Арагау Б.С. Малий бізнес у США, Канаді та країнах Західної Європи. - К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 1993. - С.44-50.
Збірника наукових праць	Спасибо-Фатеева І.В., Спасибо В.В. Проблематика організаційно-правових

	форм юридичних осіб (на прикладі спільних підприємств) / І.В. Спасибо-Фатєєва, В.В. Спасибо // Університетські наукові записки. - 2006. - № 1 (17). – С. 71-78
Журналу	Спасибо-Фатєєва І. Припинення юридичних осіб / Інна Спасибо-Фатєєва // Юридичний радник. – 2005. - № 1. – С. 29-36
Енциклопедії	Альпарі // Банківська енциклопедія / За ред. А.М. Мороза. - К.: Слід, 1993.-С.15.
Тез доповідей	Шама Н. П. Момент виникнення права власності на майно за спадковим договором / Н. П. Шама // Проблеми вдосконалення правового регулювання щодо забезпечення прав та основних свобод людини і громадянина в Україні : Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених та аспірантів (м. Івано-Франківськ, 23-24 квітня 2009 року). – Івано-Франківськ, 2009. – С. 100-101
Автореферати дисертацій	Черевко П.П. Створення юридичних осіб приватного права: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.03 «цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право» / П.П. Черевко. – Київ, 2009. – 16с.
Ресурси мережі Internet	Постанова Вищого господарського суду України від 25.04.2007 у справі № 9/144-2022// Єдиний державний реєстр судових рішень України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.reyestr.court.gov.ua